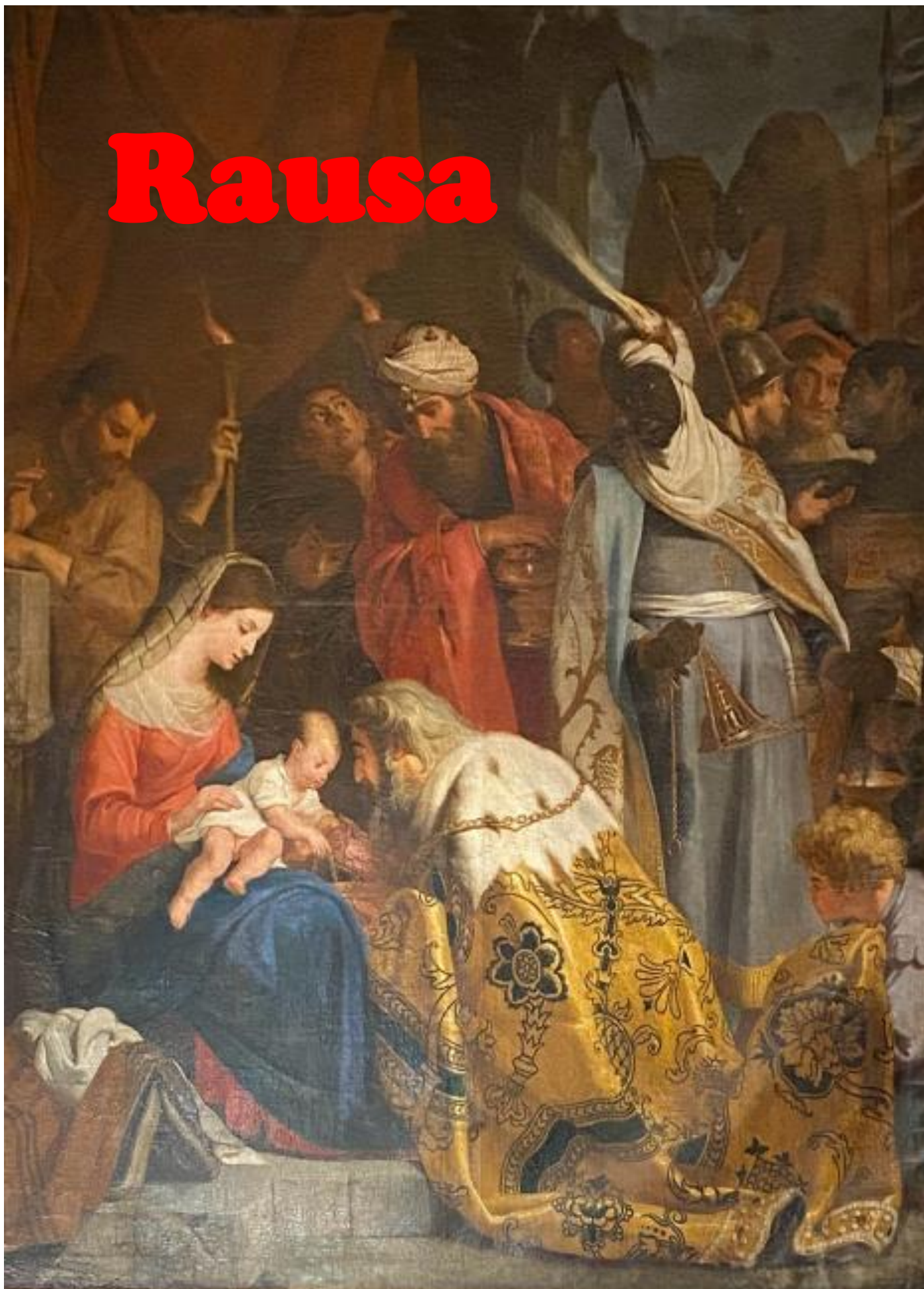

Rausa

**Erfgoedtijdschrift voor Borchtlombeek, O.L.V.-Lombeek, Pamel en Strijtem
Verschijnt 6 maal per jaar. Twaalfde jaargang nr. 6, december 2024**

Erfgoedtijdschrift voor
Borchtlombeek, O.L.V.-
Lombeek, Pamel en Strij-
tem

Secretariaat en verant-
woordelijke uitgever:
Erfgoed Rausa, Varing 40,
1760 Pamel
www.rausa.be

Werkten mee aan dit
nummer: Bart Caulier,
Willy De Smedt, Günther
De Mel, Marc Muylaert,
François De Neef, Monique
Schets

Eindredactie:
Kristien Hemeryckx en
Walter Evenepoel

Iedere auteur is verant-
woordelijk voor haar/zijn
bijdragen.

Je kan je gratis abonneren
op de digitale versie van
Rausa door een eenvoudig
bericht te sturen naar
erfgoed.rausa@gmail.com

Bankrelatie:
BE 97 8601 1557 2549

©
Zonder voorafgaande toestem-
ming van Erfgoed Rausa mag
niets uit deze uitgave worden
verveelvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie of op welke
andere wijze dan ook.

Rausa verschijnt in februari, april, juni, augustus, sep-
tember en december in digitale versie en op aanvraag
in gedrukte versie. De digitale nummers zijn gratis.
Wie een gedrukte versie wil, kan zich **in december
2024 abonneren** voor de volgende jaargang. **In de
loop van het jaar worden geen nieuwe gedrukte
abonnementen genoteerd.**

Wie zelf artikels wil schrijven of beeldmateriaal wil be-
zorgen is hartelijk welkom. De bijdragen graag inleve-
ren een maand voor de datum van verschijnen.

Redactieadres:

Erfgoed Rausa, Varing 40, 1760 Pamel,
rausa@skynet.be, 0473 11 25 00

Abonneeradres: erfgoed.rausa@gmail.com

Inhoud van dit nummer:

Blz. 2	Om te beginnen
Blz. 3	Gedroomd
Blz. 4	Terugblik
Blz. 6	Rausa in actie
Blz. 7	Drie ... ?
Blz. 8	De illusie van marmer en hout
Blz. 11	Stamboombabbel
Blz. 12	Een zoekertje
Blz. 13	Oudewijvekenszomer
Blz. 15	De klerk van zes notarissen
Blz. 17	Klap van hier: een ooëtnoeëdegink
Blz. 19	Drie wijzen of drie koningen
Blz. 20	Uitsmijter: zestig jaar Roosdaal

Op de voorpagina: 'De Aanbidding der Wijzen', schilderij
van Gaspar de Crayer in de kerk van O.L.V.-Lombeek, ge-
fotografeerd door Christophe Bosteels

"Boeken lezen!" Als kind, maar ook later zou dat lang mijn vaste antwoord blijven wanneer iemand me vroeg naar mijn favoriete tijdsbesteding. Heel vaak waren dat boeken met geschiedkundige thema's, toen al. Als geboren West-Vlaming verdiepte ik me in Wereldoorlog I, maar ook het boekwerk (én de stripverhalen, uiteraard ook) over de bende van Ludovicus Baekelandt las ik zo vaak dat het lijm- en bindwerk compleet naar de vaantjes ging. Dat gamma vulde ik vooral aan met thrillers, het mocht wat spannend zijn.

Ik had dan ook een droom. Als prille twintiger was ik er al rotsvast van overtuigd: in een creatieve bui zou ook ik een misdadroman schrijven. Des te meer ik me, dankzij de bibliotheek en publicaties van erfgoed Rausa, kon verdiepen in de Roosdaalse geschiedenis, verschoof het idee naar een spannend plaatselijk verhaal, deels fictie, deels op historische feiten gebaseerd.

In de loop der jaren kreeg menig scenario een geniale plot in mijn hoofd. Concrete, toonbare resultaten leverden die hersenspinsels echter nooit op. Vandaag moet ik nederig het hoofd buigen. Al vele tientallen jaren is mijn wensdroom een utopie gebleven. De creatieve vondsten, vernuftig klinkend in mijn frontale hersenkwab, bleken op papier veel minder doordacht en al helemaal niet voor publicatie vatbaar. De prullenmand was er finaal de enige juiste bestemming voor.

Mijn goesting om af en toe wat letters, woorden en volzinnen neer te pennen, verdween echter niet helemaal met het groeiende besef dat een hoogstaande literaire thriller er nooit van zou komen. Af en toe een artikel voor dit tijdschrift plegen, en als trotse voorzitter van deze dynamische erfgoedvereniging, vele jaren lang het voorwoord voor dit steeds weer met veel lof overladen magazine mogen verzorgen.

Vanaf 1 januari krijgt Erfgoed Rausa een nieuw Dagelijks Bestuur: de rollen worden herverdeeld zoals de statuten dat ook voorschrijven. Met veel plezier en vertrouwen geef ik het stokje, én de voorzittersshamer,

door aan de nieuwe voorzitter van Erfgoed Rausa. Die zorgt ongetwijfeld voor een nieuw geluid bij dit voorwoord!

Het was voor mij niet alleen een grote eer om u op deze beginbladzijden welkom te mogen heten en warm te maken voor al dat interessante erfgoed-leesvoer dat de redactie weer maar eens voor u klaargestoomd had. Ik genoot zelf ook enorm van het voorrecht om dit zes maal per jaar te mogen doen.

U was er zich niet van bewust, beste lezer, maar u helpt me dus al jaren om ook mijn *schrijversdroom* te realiseren. Niet alleen die van mij, maar die van alle redactieleden van het Rausa-tijdschrift die veel energie investeren in het redigeren van dit nog immer populairder wordend blad. Abonnees die reikhalzend uitkijken naar een nieuw nummer, het in één ruk uitlezen, ons overstelpen met lovende commentaren, ... met meer dan achthonderd bent u ondertussen. Een beter lezerspubliek valt dan ook niet te dromen!

Veel leesplezier!

Bart Caulier

Voorzitter Erfgoed Rausa

**Welkom op de Nieuwjaarsopendeur
(zie blz. 6). Graag een seintje op
rausa@skynet.be**

Foto: Marieke Geeroms

We schrijven 8 september 2024 met grote letters in ons logboek. Het werd immers een memorabele Open Monumentendag in en om het gastvrije Notarishuis bij Tania en Bart Decoster met...

... enkele honderden bezoekers die onder een mild nazomerzonnetje genoten van meeslepende vertellingen met Urbain Musch, Frieda De Dobbeleer, Flor Van Nuffel, Emile Ringoot, Bjorn Heymans en Milan Penne, van verrassende plekjes in de notarijstuin of een mysterieuze grafkelder, die geboeid werden door de interessante tentoonstelling of geamuseerd toekeken naar het jonge volkje dat vlijtig kleurend mee-

dong naar de eerste prijs in de teken-kleurwedstrijd. Die werd overigens gewonnen door **Alice Bundervoet** uit Lombeek. De jury (Bernard Marreyt en Mieke Evenepoel) werd vooral bekoord door het heel vrije spelen met kleuren en lijnen, het vrolijke karakter van de inkleuring en zeker ook door de grappige details. Maar ze gaven ook een pluim aan Billy Candries, Axelle Vernin, Oona Bundervoet en Mona Bogaerts.

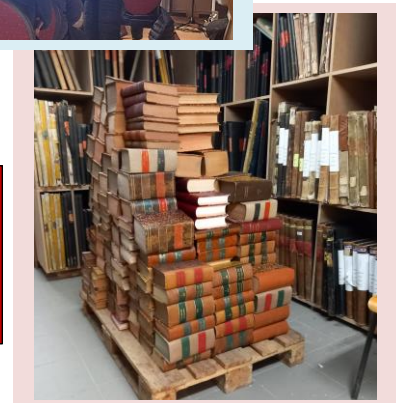
Op de foto: links de winnares van de tekenwedstrijd Alice Bundervoet (zes jaar!) samen met haar grote zus Oona.

Maar je kon de voorbije maanden bij Erfgoed Rausa ook nog terecht voor Stamboombabbels, een culturele uitstap naar Gaasbeek, Reveil, een boeiende lezing van Eric Bauwens en sessies gemeentearchief...

Je kan nog meer foto's bekijken op onze website www.rausa.be onder de rubriek 'terugblik'.

Nieuwjaarsopendeur

zaterdag 4 januari 2025

van 18 tot 19 uur:

kleurrijke terugblik op 2024,
hoopvolle uitkijken naar de activi-
teiten van 2025,
voorstelling van de nieuwe ploeg
die Erfgoed Rausa de volgende vier
jaar zal sturen en...

klinken op vriendschap en de hoop!

Donderdag 13 maart 2025, 20 uur
Schouwburg van GC Het Koetshuis

Nacht van de Geschiedenis

Prof. Em. BRUNO DE WEVER

**De mythes van de
collaboratie**

Een organisatie van Erfgoed Rausa
en Davidsfonds Roosdaal

Toegang € 6- reservatie:
info@koetshuisroosdaal.be

Erfgoed
Rausa stelt
voor:
vrijdag
2 mei 2025

GC Het Koetshuis
Theatervoorstelling

Na vijf jaar corona

Een theatervoorstelling met
verrassende beelden, confron-
terende getuigenissen, ontroe-
rende poëzie, satirische sket-
ches en knettergekke liedjes
over de meest surrealistische
maanden uit ons leven.

Toegang: € 15- Reservatie via
www.koetshuisroosdaal.be

*Het scenario is geschreven, de rollen zijn
verdeeld maar we kunnen nog techneuten
gebruiken die digitale montages kunnen ma-
ken of helpende handen in de coulissen...
contacteer ons op rausa@skynet.be!*

16, 17 en 18 mei 2025
80 jaar later...

PAMEL BEZET...

Pamel Bevrijd!

Interactieve historische wandeling

Zo beleefde een dorp in het Pajottenland
het einde van de bezetting in 1944

Evocaties van veldslagen, spionageacties, mijnenveld,
vertellingen van oorlogsverhalen, legerkampen, veldhospitaal,
sessies voor de schoolgaande jeugd, klasbezoeken,
muziek, spijs en drank zoals tijdens de bevrijdingsfeesten...

Een organisatie van Eventus Historia
i.s.m. Erfgoed Rausa en het Gemeentebestuur Roosdaal

*Parcours van 4,5 km, start in het centrum van Pamel-dorp,
met alternatief voor rolstoelgebruikers*

Wij durven hopen dat de lezer van ons tijdschrift het ons niet kwalijk neemt dat we de voorpagina van deze editie al met een kersttafereel beginnen. Ja we weten het, we zijn nog vier weken voor kerstmis, maar je kan geen winkel meer binnenstappen of geen straat meer betreden of de kerstballen slingeren om je oren en het dennengroen siert alle raam en deurkozijnen. Bovendien hebben wij echt wel een grondige reden om nu al met de drie koningen uit te pakken. Overigens zal het nog moeten blijken of het wel koningen zijn.

Die goede reden is dat wij onze lezers mogen melden dat er een mysterie is opgelost! Het mooie schilderij dat onze voorpagina siert en dat je kan bewonderen in de kerk van Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek, hangt daar al vele jaren zonder koperen plaatje waarop de naam wordt vermeld van de schepper van het konterfeitsel.

Menig deskundige heeft zich gebogen over deze prangende vraag en vandaag denken wij dat het naamplaatje mag besteld worden met daarin graveerd:

'Gaspar de Crayer, 1584-1669'.

Dat we er uiteindelijk zijn achter gekomen is in niet geringe mate te danken aan de niet aflatende inzet van Yves Van Schepdael, de man die met Lombeek en met zijn kerk vergroeid is als de klimop met het Gaasbeeks kasteel.

In tegenstelling tot wat vermeld stond in de beschrijving van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium die Abraham Bloemaert als schilder suggereerde, vermoedde Yves dat er moest gekeken worden in de richting van een tijdgenoot van de Utrechtse meester. Hij had een lijvig dossier verzameld met aanwijzingen die Gaspar de Crayer aanwezen als de man die het verderende tafereel uit de olieverf heeft getoverd. Toen hij op de Open Monumentendag zijn bundel met informatie overhandigde aan kunstkenner Christophe Bosteels en die ging overleggen met professor Hans Vlieghe, kwamen zoveel overtuigende elementen aan bod dat langer twijfelen zinloos was. De overeenkomsten van compositie, stijl, kledij en figuren met soortgelijke schilderijen die de Crayer maakte voor kerken in Kalken en Kortrijk, zijn voor beide specialisten zo duidelijk dat ze zich in Lombeek de trotse bezitter mogen noemen van een meesterwerk dat geschilderd werd door een collega van Peter Pauwel Rubens en een dikke kameraad van Anton Van Dyck.

Wij hadden het voornemen om het dossier dat Christophe Bosteels samenstelde in dit nummer van Rausa op te nemen. In dat geval zouden wij een oneerbiedige samenvatting hebben moeten maken. Het leek ons daarom een beter idee om het aan onze digitale abonnees gratis aan te bieden. Over een paar dagen mag je dus het hele relaas uit je virtuele brievenbus halen.

Bericht voor de abonnees van de gedrukte Rausa: dit extranummer is niet opgenomen in het pakket van zes nummers. De exuberante verzendkosten laten ons niet toe om zo'n uitspatting te doen. Maar indien je ons vóór 15 december een seintje geeft op 0473 11 25 00 en je kan het op de Nieuwjaarsopendeur van 4 januari zelf komen ophalen in het Koetshuis, dan zal er een gedrukt exemplaar klaarliggen!

Valerie De Smedt, de illusie van marmer en hout

© Vlad VDK

We raken er wellicht nooit op uitgekeken: het kasteel van Gaasbeek! Er gaat geen jaar voorbij of we fietsen eens naar het absolute museale hoogtepunt van West-Brabant. Urenlang kuieren in het machtige beukenbos, langs de grote vijvers of in de museumtuin... het is gewoon een wonder dat dit nog kan op een steenworp van de jachtige hoofdstad. Maar het absolute toppunt van een bezoek aan Gaasbeek is uiteraard de middeleeuwse vesting die eind negentiende eeuw door de excentrieke markiezin d' Arconati Visconti (alias Marie Peyrat) tot een betoverend sprookjeskasteel werd omgebouwd. Een bezoek aan dit monument was altijd al een boeiende ervaring, maar na de drie jaar durende restauratie is het kasteel mooier dan ooit. De delegatie van Erfgoed Rausa die er zich eind september liet rondleiden, kwam onder de indruk van de adembenemende schoonheid die hier door kunstige handen werd verwezenlijkt. Wat het voor ons nóg nog interessanter maakt, is dat een dorpsgenoot een van die vaardige kunstenaars is geweest die dit verbluffende resultaat mee heeft gerealiseerd. Valerie De Smedt (°1999), kleindochter van Willy De Smedt, gewaardeerd lid van de Rausaredactie, is hier anderhalf jaar aan de slag geweest om met kennis en kunde de delicate opdracht tot een goed einde te brengen. Wij trokken naar de Wolvenstraat om haar verhaal op te tekenen. "Op een paar honderd meter van huis kon ik mijn lagere school volgen in het IMI.

Op zondag kon ik me uitleven in de Chiro. Toen ik tien jaar was, ging ik naar de tekenacademie in Liedekerke. Ik vond dat heel prettig. Geen wonder dus dat ik nadien koos

voor de kunsthumaniora in Aalst. Daar volgde ik de opleiding 'Architecturale Binnenhuiskunst'. In die periode nam ik er ook avondschool schilderen bovenop. Hier was het Karel Wouters die mij heel erg heeft gemotiveerd en geïnspireerd. De volgende logische stap was Sint-Lucas in Gent (LUCA School of Arts).

Aan mijn docent schilderkunst Robin Vermeersch heb ik zeer goede herinneringen, hij was ook de promotor van mijn masterproef.

Via een collega van mijn mama kreeg ik een brochure met informatie over het Vanderkelen-Instituut voor decoratiekunsten in Brussel. Ik ben daar eens een kijkje gaan nemen en de goesting om dat te doen, heeft me niet meer losgelaten. Toen ik in 2021 mijn masterdiploma Schilderkunst op zak had, schreef ik me in aan het Vanderkelen-Instituut, voluit 'Institut Supérieur de Peinture Van Der Kelen-Logelain te Sint-Gillis'. Deze privéschool is echt wel een verborgen parel. Mensen uit alle hoeken van de wereld komen hier een intensieve en zeer gespecialiseerde opleiding volgen. Hier worden sinds 1882 de traditionele technieken van het decoratieschilderen onderwezen: 'Decoratie en Trompe l'oeil', houten marmerimitatie.' Wie me hier vooral zal bijblijven is directrice Denise Van der Kelen die zelf de cursus imitatie en decoratie-technieken gaf."

Valerie kreeg daar in Sint-Gillis de traditionele schildertechnieken met water en olie onder de knie. Overigens kregen de studenten naast de praktische initiaties ook toegepaste kunstgeschiedenis.

Wie hier afstudeert is bekwaam om dertig verschillende houtsoorten en dertig verschillende marmersoorten na te bootsen. Studenten die deze cursus met succes kunnen afronden, zijn bijgevolg zeer gegeerd in de restauratiewereld.

"Via een medestudent van Van der Kelen ben ik terecht gekomen bij 'Echo (een bedrijf van Kenneth Smet dat gespecialiseerd is in restauratie, hout- en marmerimitatie-sjabloonschilderingen, plamuren enz.). Zo kregen we de kans om in het kasteel van Gaasbeek een Franse steenimitatie te doen. Een mooi project dat resulteerde in vervolgoopdrachten. Het begon dus in 'de blauwe kamer' en nadien werd me gevraagd om aan een schouw een baksteenimitatie te doen en ben ik ongeveer anderhalf jaar aan de slag geweest in Gaasbeek. Ik leerde veel van Kenneth, een echte ervaren vakman!"

*Valerie aan het werk in Gaasbeek
© Jo Exelmans*

We waren daar aan de slag met een hele ploeg waarbij zowat iedereen zijn eigen specialiteit had. Ik heb vooral restauratiewerk gedaan waarvan onder andere sjabloonschilderingen. We hebben ook veel gebeitst om nieuw hout er te doen uitzien alsof het oude eik was.

Toen wij in de blauwe kamer bezig waren, hingen er als referentie foto's van Marie Peyrat in het interieur zoals het er toen uitzag. Daardoor zaten wij helemaal in de sfeer van de merkwaardige markiezin. Overdag was het er altijd behoorlijk druk. De werkmannen begonnen al om 6 uur, wij altijd wat later.

In de wintermaanden was het wel wat speciaal. Wanneer de arbeiders waren vertrokken, werkten wij nog enkele uren verder. Als je daar dan alleen in een donkere gang stilletjes met je penselen en je potjes verf bezig was, dan konden de vingers wel al eens flink afkoelen. Soms bewogen er vreemde schaduwen in een flauw verlichte kamer en de wind kon griezelig tegen de ramen blazen.

Gaasbeek was dus echt mijn eerste werkervaring. Ik kon vaak terugplooiën op de kennis die ik had opgedaan tijdens mijn opleiding, maar toch heb ik dankzij Kenneth en de andere collega's zeer veel bijgeleerd. Van het begin tot het einde van de werken daar, waren er altijd zaken die ik ontdekte."

De jonge kunstenaar werd intussen naar alle uithoeken van het land gestuurd voor andere opdrachten. Ze toont ons foto's van enkele projecten zoals een kapelletje in Dardizele waar ze de reconstructie van sjabloonschilderingen uitvoerde, marmerwerk in een klooster in Arendonk, maar ook van de restauratie van de Tongerse basiliek.

"Daar zijn we zes maanden aan de slag geweest. Men wou de toren toegankelijk maken voor het publiek zodat de mensen vanop de toren kunnen uitkijken over Haspengouw. Ze hebben daar een heel speciale metalen trap laten maken en die is dan spectaculair van boven in de toren neergelaten. Die trap was vervaardigd in aluminium en men wilde dat mooi doen aansluiten bij de stenen van de binnenkant van het gebouw. Wij kregen de opdracht om die metalen wanden te beschilderen zodat het lijkt alsof daar een mergelstenen muur staat. Ik heb dus wel mijn handen vol. Dit najaar ben ik opnieuw wat verder van huis aan het werk in de Sint-Monulphus en Gondulphuskerk te Pelt.

Naast die drukke, meer ambachtelijke bezigheden, maakt Valerie ook tijd om aan die andere passie te werken: tekenen en schilderen. Het zou ons niet verbazen dat zij zich in de nabije toekomst ook op dat gebied zal laten opmerken. Dat was overigens al het geval bij haar 'mastertentoonstelling' in Sint-Lucas en later in de Dilbeekse galerie Osk-Art in Dilbeek. We twijfelen er niet aan dat wij over een aantal jaren opnieuw bij haar mogen aankloppen om het dan over haar picturale prestaties te hebben. Op deze bladzijde twee kunstwerken van Valerie. Het schilderij links kun je bewonderen wanneer je je culinair laat verwennen in restaurant 'Cécile'. Overigens wordt dit stijlvol gerestaureerde spijshuis aan het Palmse dorpsplein uitgebaat door de nichten van Valerie. Ook dit is iets waar onze gemeente trots mag op zijn!

Valerie De Smedt is niet iemand die graag het hoge woord voert. Ze is eerder een ingetogen, bedachtzame jongedame. In de luwte, ver van toeters en bellen, penseelt zij in de meest diverse erfgoedpanden op een alledaagse plaasteren wand tot die eruit ziet als een glimmend oppervlak van Guatemalamarmer en een nederige populieren deur geeft zij de grandeur van een schrijn in nobel palissander, een meesterwerk van de illusie.

W.E.

Stamboombabel: koster versus pastoor

De maandelijkse Stamboombabel, je moet het echt eens komen mee beleven. Het zijn niet enkel dorpsgenoten die met een dik dossier of een paar aantekeningen op een oude doodsbrief bij Günther De Mel raad komen vragen. Geduldig en deskundig helpt hij hen een eind vooruit. Het gebeurt wel eens dat men wat zit aan te schuiven zoals bij een consultatie bij de dokter. Het grote verschil is dat er hier intussen gezellig wordt gekeuveld en dat een rijke boekenverzameling ligt te lokken om doorbladerd te worden.

Er komen dus ook vaak mensen uit alle mogelijke hoeken van het Pajottenland (en zelfs soms van ver daarbuiten) wanneer ze in hun stamboom verloren zijn geraakt. Zo kregen wij onlangs Willy De Wever en zijn echtgenote Lut uit Kapelle-op-den-Bos op bezoek...

Willy is al vele jaren bezig met zijn familiegeschiedenis en stuitte op een artikel uit 'De Denderbode' van 7 december 1862.

Het artikel gaat over een zekere Petrus De Wever die een rechtszaak aanspande tegen pastoor M. Daemns wegens slagen en verwondingen. Het dispuut speelde zich af in Sint-Katharina-Lombeek. Petrus De Wever stond er geregistreerd als brouwer, maar als bijberoep was hij ook koster. Er zal die dag wel iets gebeurd zijn in de kerk waardoor meneer pastoor woedend van het altaar naar de orgelist op het doksaal liep en hem daar (volgens Petrus De Wever) van de bank sleurde om hem te slagen en te trappen. De Wever trommelde vier getuigen op en sleurde meneer pastoor voor de correctionele rechtbank van Brussel. Daar werd dorpsheer Daems veroordeeld tot het betalen van 25 frank boete!

Iedereen in de gemeente was zo verantwoordigd over deze veroordeling dat er verder onderzoek moest worden ingesteld. Al vlug zou blijken dat de eerste veroordeling gebaseerd was op valse getuigenissen. In beroep werd pastoor Daems vrijgesproken en werd Petrus De Wever veroordeeld tot het betalen van beide rechtszaken. De kosten waren aanzienlijk, meer dan 100 getuigen werden gehoord.

Maar wie was nu deze P. De Wever? Dat was de vraag die Willy naar onze erfgoedkelder had gedreven. Hij hoopte dat er bij Erfgoed Rausa meer over de man zou te vinden zijn, De Wever is immers een veel voorkomende naam in de streek.

Volgens het artikel was P. De Wever brouwer en orgelist en 35 jaar oud. Ik baseerde mij op deze gegevens om in de registers van Sint-Katharina-Lombeek te gaan zoeken. Er kwam daar maar één tak De Wever in aanmerking waarvan alle voorouders in Sint-Katharina-Lombeek woonden en koster als beroep hadden en waarvan één zoon ook nog brouwer was. Die zoon was Petrus Telesphorus De Wever, geboren te Sint-Katharina-Lombeek op 5 januari 1835 en er overleden op 18 augustus 1876. Hij huwde een eerste maal op 5 mei 1858 te Sint-Katharina-Lombeek met Carolina Monica Abeeloos (1825-1859) en een tweede maal op 30 januari 1861 te Essene met Maria Judoca De Bolle (1835-1901). De brouwerij bevond zich in de Kerkstraat en na de dood van Petrus Telesphorus baatte Judoca zelf de brouwerij uit tot 1895.

De brouwerij in de Kerkstraat

Tot zover de historie van de beperkte biografie van de merkwaardige koster-brouwer. We werden echter ook wat geprikkeld door de zeer bijzondere en weinig voorkomende voornaam: Telesphorus. Dat was de naam van een Griekse genezende god, en van een Italiaanse Bisschop en een vroege Paus te Rome.

Hij werd waarschijnlijk door de Romeinen vermoord in het jaar 136. Telesphorus behoorde tot de Orde der Karmelieten, hij was de opvolger van Paus Sixtus I. De overlevering zegt dat van hem dat hij quadragesima (het 40-daags vasten vóór het Paasfeest) heeft ingesteld. Ook de 'midernachtmis' (de mis in den nacht die aan het feest der geboorte van Christus voorafgaat) zou door hem zijn ingevoerd. Het is niet zeker of hij de marteldood gestorven is, toch is hij als martelaar heilig verklaard. 5 januari was zijn naamdag op de heiligenkalender.

En nu maar hopen dat Willy De Wever hiermee verder kan, in zijn ondertussen al mappen dik gevulde familiegeschiedenis.

We geven nog het originele artikel uit de Denderbode mee. Het blijft toch altijd amusant om het taalgebruik van onze voorouders te lezen.

Günther De Mel.

— M. Daems, pastor te Ste-Catharina-Lombeek, had zich in de noodzakelykheid bevonden den orgelist der parochie te doen afstellen, zekeren P. De Wever. Dezen, om zich te vreden, dacht uyt een bewys van magt en *liberalismus* te geven, met den pastor op het banksken der korrekcionnele regtbank te doen komen zitten. Ten dien eynde smeedde hy eene beschuldiging 't hoope, volgens dewelke den pastor woedend van den outaer, waer hy dienst deed, zoude geloopen zyn regt naer de hoogzael, om hem, den orgelist, van zyne bank te sleuren, hem met slagen te overhalen en hem onder zyne voeten te trappen. Geenen eenen der geloovigen die in de kerk zaten had dit zonderling tooneel gezien. Ook oordeelde De Wever niet voorzigtig van het parket het werktuyg zynen dwaze vraek te willen maken. Hy betrok regtstreeks den pastor voor de korrekcionnele regtbank van Brussel.

Voor het gehoor bevonden zich vier kerels, welke ook reeds vroeger eytjes met de justitie hadden te pellen gehad. Tot algemeene verwondering kwamen die kerels met allerhande omstandigheden het tooneel verhalen waervan De Wever beweerde het beweeneenswaardig slagtoffer te wezen. Zeggen wy hierby dat M. Daems eenen ouderling is die, sedert dry-en-dertig jaren, het heylig ambt te Lombeek uytoefent, en dat De Wever, die by zyne bediening van orgelist ook het beroep van brouwer uytoefende, eenen struyschen manskerol is van 35 jaren.

Den pastor wierd desnietlegendaende tot 25 franks boete verwezen.

Deze veroordeeling, hoe gering zy ook was, verontweerdigde gansch de gemeente. Het openbaer ramour weet de klaerblykelyke dwaling der regters toe aen valsche getuygenissen. Deze geruchten kwamen ter oor van het parket; een onderzoek wierd bevolen en het bragt de zonderlingste veropenbaringen aen den dag ten laste der getuygen door De Wever voorgebragt.

Het hof van appel van Brussel komt aen M. Daems regt te doen met het vonnis der korrekcionnele regtbank te vernietigen en den pastor vry te spreken van het proces dat tegen hem was ingespannen. Het heeft tenzelfden tyde den al te vraekgierigen orgelist by lyve veroordeeld tot het betalen van alle de kosten van beyde gedingen, kosten die aanzienlyk zyn indien men denkt dat er meer dan honderd getuygen gehoord geweest zyn. Het arrest, om de herstelling volkomener te maken, verklaert in zyne overwegingen dat de beschuldiging tegen den pastor gerigt, niet van aerd is om zyne faem te kwetsen, 't zy by zyne geestelyke overheden, 't zy by zyne parochianen.

Een zoekertje

Wij kregen een zoekertje binnen van François De Neef. Over het algemeen is hij het die ons verrast met een boeiend artikel, maar nu komt hij zelf met een vraag. Net als vele Rausa-lezers, heeft François ook een zwak voor oude foto's. We geven zijn boodschap door:

Oude foto's zijn leuk; leuker nog als je weet wie er op staat. Bijgevoegde foto zat in een lot oude documenten (periode 1900 tot 1950) met betrekking tot Borchtlombeek en Strijtem. Zit deze heer toevallig in de Rausa-beeldbank? Of misschien herkent een of andere Rausafanaat de man?

Laat maar komen, die suggesties, op rausa@skynet.be

Ik heb de gewoonte om 's voormiddags samen met mijn hond de benen te strekken voor onze dagelijkse ochtendwandeling. Weer of geen weer. En uiteraard kom je dan al eens, eigenlijk meestal, enkele zielsgenoten tegen. Van tien negen dezelfde. En wat doen zestigplusserse mannen dan? Inderdaad. Lameren en filosoferen over de koers, de politiek, over Fiber en Wire die de voetpaden omploegen, over het zware verkeer dat onze dorps-sluipwegen onveilig maakt, over wie in zijnen hof de dikste patatten heeft geoogst, over die verdoemde coloradokevers en van eigens over het weer. Nu zijn de klimatologische omstandigheden ons in 2024 tot in de maand juli niet bijster gunstig gezind geweest, dus gespreksstof te over. En zo debiteerde mijn overbuur onlangs in zijn sappig Serskamps langs zijn neus weg: 'Mor in septèmbere en okteubere èmmen wulder nog nen uidewijvenkenszeumer of twieë te guud'.

Het gaat dus over wat wij gemeenzaam 'nazomer' noemen. Maar dat specifieke woord, 'oudewijvekenszomer', bleef de rest van de dag door mijn hoofd spoken. Tot ik er aan dacht om eens te gaan loeren op de website van een der beroemdste Vlaamse weer mannen, ná Armand Pien, jawel, deze van

onze aller Frank Deboosere.

Ik wil hier zeker Armand Pien niet tekortdoen maar in de tijd dat hij de isobaren nog uitstekende met een lippenstift, bestond het internet nog niet.

Deboosere dus. En wat zegt de Frank, en ik citeer hem letterlijk:

"Onze nazomertjes vallen meestal samen met een hogedrukgebied boven het Europese vasteland. Dat zorgt er voor dat de Atlantische storingen ons land niet kunnen bereiken. In combinatie met een diepe depressie over de Atlantische Oceaan (zoals in oktober 2017 met de orkaan Ophelia) wordt er vanuit het zuiden droge en zeer warme lucht aangevoerd. In die omstandigheden is het mogelijk om in september nog vlot 25 graden te halen. In oktober kan het kwik tijdens een nazomertje nog klimmen tot 20 graden en meer. In deze periode van het jaar worden de nachten snel langer.

Het kan in de loop van de avond dus goed afkoelen. De hitte blijft 's nachts niet hangen in de huizen. Geen wonder dat de nazomertjes door de mensen op handen worden gedragen!"

Het is nu niet dat ik Frank niet onvoorwaardelijk geloof, maar ik heb intussen geleerd dat men best meerdere bronnen aftoetst. En jawel. Het is dus inderdaad zo dat in de voorbije tientallen, neen honderden jaren, wanneer onze groot- en overgrootouders nog te maken kregen met échte vastomlijnde seizoenen, ze in de herfstmaanden met bijna-zekerheid konden rekenen op nog enkele dagen, soms op nog enkele weken zonniger en warmer weer.

Volgens de nooit liegende volkskalender dacht men dat die nazomertjes samenvielen met bepaalde heiligenverjaardagen. En daarom kregen deze veelal de naam van één van de kalenderheiligen van die dagen. Zo is er het 'Sint-Michielsnazomerke' dat valt rond de periode van 29 september. Of de 'kranenzomer' begin oktober, opgevolgd rond 11 oktober door de 'Sint-Gummaruszomer'. Half oktober sprak men van de nazomer van Sint-Theresia ("Trezia's nazomerke is een schoon nakomerke", zegt de weerspreuk). Half november is er dan nog een 'Sint-Maartensnazomerke'. In Duitsland spreekt men dan in sommige streken weer over 'Allerheiligensommer' (begin november) maar het meest gangbare is daar wel de 'Altweibensommer'.

Het begrip 'Altweibersommer' (bij ons dus 'oudewijvenzomer') zou stammen uit de Germaanse mythologie, waarin de noodlotsgodinnen wevend of spinnend werden voorgesteld. Het spinnen van deze lotsgodinnen beeldde het spinnen van de menselijke levensdraden uit. "Onjuist", beweerde de germanist Elmar Seebold, volgens dewelke Altweibersommer zou verwijzen naar de 'tweede jeugd' van vrouwen van middelbare leeftijd, die als voorbarig en kortstondig beschouwd werd. In sommige Duitse dialecten komt dan ook de benaming Witwensommer (weduwenzomer) voor. Een derde verklaring is dat de spinnenwebben die in de herfststormen wapperen, zelfs al is het overdag warm geweest, doen denken aan de grijswitte haren van oude vrouwen. Men zegge het voort.

De Zweden op hun beurt noemen mooi nazomerweer rond 8 oktober Brittssommar (naar de heilige Brigitta). Wanneer In Tsjechië het weer een opstoot krijgt op het einde van september spreekt men daar van de Sint-Wenceslauszomer, naar de beschermheilige van hun land. Maar evenzeer

van de 'Babí léto', Tsjechisch voor oudewijvenzomer. In Engeland noemt men het warmere weer rond 18 oktober de St. Luke's little summer. In het noorden van de VS en zeker in Canada is de bevolking maar al te zeer vertrouwd met de begrippen 'Indian summer' of 'L' été indien'.

De volksoverlevering wil dat de indiaanse volksstammen van deze weersverbetering gebruik maakten om te verhuizen van hun zomerkamp in het zuiden naar hun winterkamp in het noorden omdat het daar in de winter wel kouder was maar veel minder sneeuwde; iets wat onze voorouders 30.000 jaar geleden ook al wisten en deden. Franse soldaten en kolonisten in de 17de-18de eeuw namen de benaming over en l'été indien was geboren. Frankrijk heeft dit begrip zonder meer klakkeloos overgenomen. Wijlen Joe Dassin maakte daar trouwens in 1975 een wereldhit over. Zoek het youtuubje maar eens op.

Ik heb er efkens de statistieken bij genomen en voorbeelden van zeer goede nazomers waren er in 1921, 1947, 1959, 1994, 2001, 2005, 2011, 2018, 2022 en 2023. In september 2023 kenden we zelfs een heuse hittegolf. Dus ook gemerkt (los van de discussies over de klimaatsverandering) dat we de laatste twintig jaren zeer goed beedeeld zijn geweest? Dit belooft dus voor de toekomst. En vergeet niet:

*"Komen in september
pluimen aan 't riet,
Bedenk,
't Is nazomer: geniet!"*

Willy De Smedt

De klerk van zes notarissen

Als je eens bedenkt hoeveel juridische dossiers, akten en huwelijkscontracten een notaris tijdens haar/zijn carrière te verwerken krijgt, als je daarbij overweegt met hoeveel wetten en wetswijzigingen die ambtenaar moet rekening houden, dan zal het niemand verbazen dat hier enige gedegen hulp onmisbaar is. Een goede notarisklerk is dan ook een zegen voor elke studie. Dankzij de informatie die we konden inwinnen bij Monique Schets, kunnen wij zo'n 'meester-helper' even in het zonnetje zetten: Jozef Schets (vader van Monique) heeft maar liefst zes notarissen bijgestaan in het beheeren van hun notariaat. Dorpsgenoten die ouder zijn dan zeventig, die bij notaris Emiel Michiels, Gust Van Winkel, Jean Van Winkel of Jean De Schepper voor een of andere akte ten kantore zijn verschenen, zullen zich de gedistingeerde klerk beslist nog herinneren.

Een korte biografie:

Jozef werd voor het eerst in de doeken gewikkeld op 29 maart 1913. Voor de veertiende (en laatste) maal werd aan de Witte weg het wiegje klaargezet. Veel zal hij zich niet meer herinnerd hebben van de verschrikking die het jaar nadien de wereld op zijn kop heeft gezet. Ook van de lugubere moorden die in 1917 in het molenhuis, op

een steenworp van zijn ouderlijk huis werden gepleegd, zal hij geen weet hebben gehad. De meester zal het later wel hebben verteld in het Lombeekse schooltje. Daar bleek Jefke wel op te vallen door zijn schranderheid. Dat motiveerde de ouders om hun jongste spruit na zijn lagere school op internaat te sturen. Hij moet het daar in Doornik die eerste jaren wel niet makkelijk hebben gehad om zomaar plots alles in de taal van Molière te moeten expliciteren. Maar het lukte hem met brio en toen de oude notaris Michiels een hulpklerk zocht, kon Jozef in het statige gebouw tegenover de kerk aan de slag. We schrijven 1932, de tijd dus van 'de grote depressie'. Misschien was dit een van de redenen waarom notaris Michiels hem zo'n karig loon uitkeerde: vierhonderd frank voor een maand vlijtig werken.

Op een mooie herfstdag van het jaar '34 trok onze jonge notarisklerk met enkele vrienden naar een Vlaamse kermis in Strijtem. Naar de juiste omstandigheden waarin het gebeurd is, kunnen we enkel gissen. Het staat wel vast dat de Pamelse schone, Elisabeth Stockmans ('Liske voor de vrienden'), het hoofd van Jozef danig op hol heeft gebracht. Het werd het begin van een mooi verbond dat het jaar nadien op een zomerse dag op het ouderlijk erf werd bezegeld in een heuglijk huwelijksfeest.

De notaris was solidair, want hij verhoogde de wedde meteen naar 1000 fr. per maand! De goede man heeft van de dankbaarheid van Jozef niet lang mogen genieten want goed twee maand later overleed hij.

Notaris August Van Winckel, de opvolger van Michiels, was echter blij dat hij op de diensten van de hulpklerk kon blijven rekenen. Jozef kende als Lombekenaar immers het grootste deel van het cliënteel, iets wat voor de uit Kester afkomstige Gust niet het geval was. De man was ook niet meer van de jongste, 64 was hij toen hij het notariaat in Lombeek overnam. De man had zich nog niet 'tot den huwelijken' staat laten verleiden, al hield hij er wel een pronte gouvernante op na. Die twee hadden blijkbaar zeer veel zaken te bespreken want het grootste deel van de werkdag was het Jozef die de klanten moest ontvangen en de dossiers voorbereiden. Anderzijds was Van Winckel een kei op juridisch vlak. Jozef Schets heeft altijd verklaard dat hij van deze man bijzonder veel heeft opgestoken.

Eens de vijfenzeventig voorbij, was de vlam bij Gust Van Winckel aan het doven. Steeds vaker riep hij de hulp in van zijn neef. Jean Van Winckel, toen nog notaris in Halle, nam stilaan de touwtjes in handen en toen nonkel in 1948 verhuisde naar Brussel, nam Jean de notarishamer over. Jozef Schets kreeg zijn derde baas. De nieuwe Lombeekse notaris was intussen in het huwelijk getreden met de Geraardsbergse Lucie Flament. Deze jongedame deed bij haar man regelmatig haar beklag over het ouderwetse notarishuis. Haar klaagzang duurde tot wanneer Van Winckel een perceel kocht op de Pamelse Lombeekstraat. In 1956 verhuisden Lucie, Jean en het notariaat dus van Lombeek naar Pamel.

Voor Jozef was het nog een stapje dichterbij huis. Hij en Liske hadden intussen een kroost van zes gezonde kinderen te verzorgen. Jozef had echter energie te koop en hield er naast zijn vaste betrekking als notarisklerk ook nog een lucratief bijberoep als verzekeringsagent op na.

We hebben al verteld dat Lucie Flament een stukje kon zagen. Na verloop van enkele jaren was het nieuwe aan hun Pamelse

woonst er ook van af. In 1962 kreeg zij haar gemaal zover dat ze met hebben en houden verhuisden naar het chique Sint-Lambrechts-Woluwe. Plaats dus voor een nieuwe, jonge notaris. Dat werd de uit Pamelse voorouders geboren Ninoofse notaris Jean De Schepper.

Het klikte goed met Jozef, maar er deden zich enkele familiale opportuniteiten voor waardoor de trouwe klerk na vijftig jaar de plaatselijke praktijk achter zich liet. Hij koos ervoor om zijn schoonzoon André Derkinderen in Buizingen en zijn neef Louis Van Laer in Herne te gaan ondersteunen in hun beginnende jaren als notaris.

Er zijn niet veel klerken die kunnen zeggen dat ze hun diensten aan zes notarissen hebben aangeboden!

Jozef en Liske genoten volop van het gezinsgeluk en het zien opgroeien van hun kroost. Veel te vroeg moest vader Schets echter zijn echtgenote laten gaan. Liske werd amper zeventig. Maar hij was een doorzetter en bleef kwistig met wijze raad zijn nakomelingen begeesteren. In een ontroerende reportage, gefilmd door zijn kleinzoon, vertelde Jozef zijn levensverhaal. Zo waar een mooi erfgoeddocument. Toch moest ook hij de weg van alle leven gaan. In 1993 zal hij, gesterkt door de palliatieve zorgen van de legendarische zuster Leontine overlijden in het Brusselse Sint-Janshospitaal.

WE

Het huis aan de Ninoofse steenweg waar Liske en Jozef het grootste deel van hun leven hebben gewoond

Klap van hier: een ooëtnoeëdegink

Jef en Simonne zitten 's morgens aan de ontbijttafel als de postbode de dagelijkse post in hun brievenbus deponeert.

Simone: Jef, go je gouè de gazet ooët de bus auln'n. Ik em den boj do zjis zien pas-seer'n.

Jef: Gotj gouè, mènne kaffee is nog ni ooët.

Simone: Aë kaffe es nog veel 't ieët, en do bouè, gouè meegt gieën'n ieëte kaffee. Gouè etj toch liever dat aë kaffee kaat es.

Jef: 'k Verston 't al...

Jef gehoorzaamt zoals altijd en haalt de post uit de brievenbus.

Jef: Ie ze, nen oeëp papie gelèk altouèd: 't parochblad, de reikeringk van 'n elletrik, nen oeëp reklam, en nen brief da mè nikske zeit.

Simone: Leest gouè de reklam mo. Geeft mouè dènnen brief ne kieë.

Simone opent de brief en Jef ziet aan haar gezicht dat het niet zo maar een brief is...

Simone: Nondedieë, jaa wadde, wie ouè da vazeleiven gepaasd!

Jef: Simone, wat es't? Es t'er immand doeëd? E je 't groeët lot gewonn'n? Gaut de weireld vergaun?

Simone: Ne nieë. Mo allei, wie ouè da na gepaast!

Jef: Simone, oe zitj het è masken, go je bekanst a ouè leggen! Na zè je al e kottier on 't jawadden en 't nondedieën. Da verstonne 'k nie zè!

Simone: Allei, de wonderen zèn de weireld nog nie ooët! Gist van Jean van tètje Mieken gaut traven!

Jef: Wadde, gaut douènen traven! Oe is douèn'n van 't straut gerokt? Emme ze douèn'n ivveranst in nen tombela "altouèd prouès" gestoken? Of es 't oeëk van moetes: ge wétj, 't zitj in de familje...

Simonne: Jef, zwouègt, aaf a and op aë kop!

Jef: 'k Ben kerjees welke skeir dat 'n gedaun eit. En wannieë traat 'n? 't Zal de groeëte sjiek zijn, want zè moeder eit het oeëk oeëg in eeën bol.

Simonne: Oeërek a nog!?

Jef: Moeten me wouè'n no de fieëst gaun?

Of zjst no de resepe? Of moeten men ni gaun? Moeten men gewoeën ne kado koeëpen?

Simonne: We zèn ooëtgenoeëdegd vé de mes, vé de resepe en vé de fieëst.

Jef: Ola, 't zal tein toch de groeëte sjiek zijn! Zegt mo tegen Gust van Jean van tètje Mieken mo dat 'n genoeg fles'n in de frigo zètj, want ik ben in form!

Simone: Aske no de fieëst gotj, moe je oeëk nog nie klieërn emmen. 'k Em g'oeërd dat et bè Fliesse Broebel solden zèn.

Jef: Solden! Den brol da ze in 't jaur ni kwouèt gerauken, verkoeëpen ze tein.

Simone: 't Es dètteg prosent afslag!

Jef: Ik kan da: ieëst fefteg prosent der bouè en tein dettig prosent der af. Mouè moe je dè trikken van de foeër ni lieëren zè.

Simone: Jef, doetj ni onnoeëzel! Doetj a vest en a skoen'n aun, ratj den otto ooët de garaasj en wouèlen zèn weg.

Jef: Allei, verrooët, madam eit gezeid... En mènne kaffee?

Simone: Douèn'n es nog veel t' ieët! We zèn weg!

Jef en Simone rijden naar de winkel van Fliesse Broebel. En bij Fliesse zijn "koopjes" te doen.

Fliesse: Wie dammen dau emmen! Jef en Simone. Oe gauget nog mee aal'n. Ge ziet er gel'n nog goed ooët vee aaln'n averdoem!

Jef: Goe van booët'n, mo van bin'n zitj er veel sleet op zè masken.

Simone: Allei, Jef, zètj serjees. 'n dokter eit gister'n nog gezeit dat ge gotj onderd jaur wer'n.

Jef: Onderd jaur! Volges mouè moet 'n dokter zelf ne kieë bè nen dokter gaun. 't Es ni oemdad a karrosserie nog goed es, da aë moteur nog goed drooët zè masken.

Simone: Jef, 't es al goed. Ge zètj ie vee e kostim, nie vee te zaugen.

Fliesse: E kostim? Es't vé d'n tra van Gist van Jean van alen tètje Mieken?

Jef: Allei, de postdooëven vliegen ie pesies oeëk rap...

Fliesse: Ik weet het van alen Fong. Douèn'n es ie gistern al geweest.

È eit e sjik kostim gekocht. Ik em nog 't zelfde angen zè!

Jef: Ik moen toch 't zelde ni aun doen as onze Fong zeker! En dobouè onze Fong zènne portemonnee is veel dikker dan de mouèn'n.

Simone: Jef, ge moetj een niet kostim emmen! 't Es leen van de begraufenis van a noenkel Pol da ge nog in 't niet gestaun etj. En da's tien jaur leen.

Jef: En wa gojje mè na koeëpen. Ouën brol dat ie a tien jaur angt!

Fliesse: Nenieë Jef, dè kostimmen dat ie angen em zèn van tees jaur. Da gaut genieenen zien dat da ooët de solden komt. Ie ze, loengt ne kieë, dat ie da moet a as gegoten zit'n. Pas ne kieë. Dau go je skoeën me staun, zè. En d'er es dettig present onaf!

Simone: As ter zèn'n dikken booëk mo in kan.

Fliesse: Ik kan zèn broek altouèd nog een bètjn'n ooëtleggen on zèn leen...

Jef past zijn kostuum in het pashokje.

Jef: Douè broek is veel te ket en douè vest is veel te smal. Ie is gieën dettig present van de prouès, mo dettig present van de stof af.

Simone: Jef, aaft a manier'n. Fliesse kan dad allemou aunpassen. En vé zoeë ne prouès, kindje toch nie soekkel'n.

Fliesse: Vee ne goeie kalant gelèk goul'n kan ik da zeker.

Jef: Mo dettig present onaf è!

Fliesse: Beloofd es beloofd, Jef. Da kostim gaut a gegoten zit'n. Aske da zè'tj aun emmen go j'er mo alf zoeë out ooët zien.

Jef: Allei, on mèn'n averdoem doe j' oeëk al fefteg present onaf.

Simone: È moet oeëk nog ne nieë plastrong emmen.

Jef: Dat oeëk nog?

Simone: E kostim zonder ne plastrong, op wa trèkt da na?! En dobouè, wie spèltj er de zoegezeide zatte noenkel elke kieë? Wie lipt er do ne gieële auvet mee zènnen plastrong rond zènne kop? Ik nie zè, en alen Fong oeëk ni...

Jef: Simone, 't is a goed zè masken... azzek ne plastrong moen emmen z'ak douèn'n van onze Fong wel aun doen, douèn'n komt toch ni van zènne stoel. È za do weer zitten: ne gieële auvet mee zè plat wauterken veer'n em.

Simonne: Allei tein...

Jef: Betoljt Fliesse nog en wouèle zèn weg. En dobouè, mènne kaffee stout nog op taufel, e zal na a kaat genoeg zijn.

Marc Muylaert

Onbekend koppel rond 1920 gefotografeerd door Julie Evenepoel (Borchtlombeek)

Nu ook al noteren in je nieuwe agenda: vrijdag 14 februari 2025, 'Dichters in het Koetshuis'. Meer informatie hierover in ons volgend nummer en op onze website (www.rausa.be).

Drie wijzen of drie koningen?

Al ooit van 'epifanie' gehoord? Wij eerlijk gezegd ook niet. Het was pas toen onze kleinzoon met de vraag kwam: "Waren het nu drie wijzen of drie koningen?", dat we ons bewust werden van dit hiaat in onze parate kennis. Ik weet nog steeds niet of het een pril ontluiken was van twijfel over monarchie, of de pure nieuwsgierigheid van een tienjarige naar wetenschappelijke correctie. Op dergelijke spontane vragen is mijn antwoord altijd: "Dat zullen we even uitzoeken".

Tja, 'even' was niet het juiste woord. De ingewikkelde uitleg in de boeken van onze 'huisbibliotheek' ging mijn petje te boven. Mijn kennis van Oudgrieks, klassiek Latijn of Hebreeuws is nagenoeg onbestaande en bovendien komen de verschillende auteurs met nog meer mogelijkheden aandragen: het zouden ook magiërs of astronomen kunnen geweest zijn.

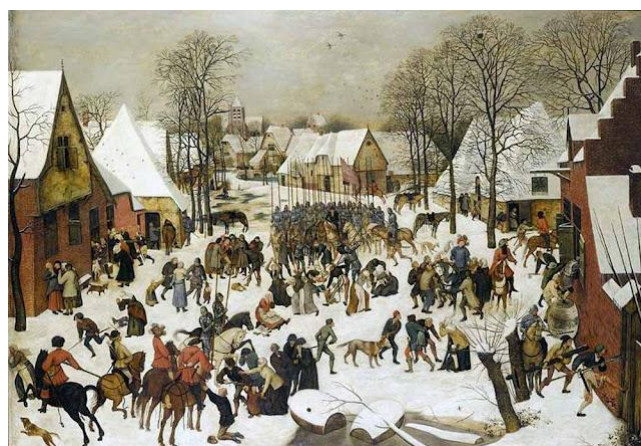
We haalden ons oud 'Nieuw Testament' er nog eens bij en daar vonden we in het schrijfsel van Matteüs bij hoofdstuk 2, vers 1 tot 18 dat er magiërs (!) uit het oosten gingen aankloppen bij die chagrijnige koning Herodes, met de vraag waar ze de pasgeboren koning van de Joden konden vinden. Natuurlijk brachten ze die valsaard daarmee op slechte gedachten. Dankzij de GPS in de vorm van een ster werden ze naar een huis (een 'huis' dus, Matteüs spreekt niet van een stal!) geleid waar ze vriendelijk ontvangen werden door onder andere Maria en de kleine Jezus. Het waren beleefde mensen, want ze hadden kerstcadeautjes mee! Goud (dat kent iedereen wel), wierook (dat kennen wij nog van in de tijd toen we misdienaar waren en een beetje beroesd werden van de penetrante damp wanneer we de korreltjes op de gloeiende houtskool strooiden) en ... mirre. Na zeven decennia op deze aardbol te hebben vertoefd heb ik nog niet het genoegen gehad deze uit gomhars gewonnen etherische olie op te snuiven. In het parfumkastje van mijn dierbare eega heb ik het in elk geval nog niet gevonden.

Maar goed, drie geschenken dus. Heeft men daaruit afgeleid dat het gezelschap maar uit drie personen bestond of waren de andere gezellen gierigaards die niets bijhadden om

aan te bieden. Wijzen waren het in elk geval wel, want ze hadden het goed in het snotje dat ze het beter niet aan Herodes zijn neus zouden hangen waar ze de Heiland hadden gevonden.

Misschien heb je je al geërgerd aan de negatieve toon waarmee ik die gekroonde kerel omschrijf, maar geef toe: hij wàs een onmens, want toen het bij hem begon te dagen dat die oosterlingen zijn bevel hadden genegeerd, heeft die onverlaat simpelweg alle pasgeboren jongetjes laten liquideren. We zijn geneigd om er een parallel met vandaag in te zien.

Die goede oude Pieter Bruegel heeft het in een van zijn meest dramatische schilderijen uitgebeeld.

Maar bon, we waren bezig met het vraagstuk van de kleinzoon. Matteüs maakte de vraag alleen maar ingewikkelder. Van lieverlee dan maar teruggevallen op de immer vulgariserende uitleg van mevrouw Wikipedia.

Daar werd ons meteen een reeks nieuwe namen om de oren geslagen. De Grieken hadden het over Apellius, Amerius en Damascus, de Hebreeën bazelden iets van Galgalat, Malgalat en Sarathin, maar de Perzen wonnen blijkbaar het pleit met Caspar, Melchior en Balthasar.

Waarom de vroegchristelijke theoloog Tertullianus rond het jaar 200 plots van koningen spreekt, dat mag Joost weten.

Eén zaak staat vast: het trio (met eventueel gevolg) is een onuitputtelijke inspiratiebron voor vertellers en schilders.

Gaandeweg kregen de koningen/wijzen attributen aangemeten die trouw door vertellende en schilderende volgelingen werden gekopieerd. Zij kregen ook hun plaats op de kalender! Wie na Kerstmis en Nieuwjaar nog niet uitgefeest is, mag op 6 januari nog eens uit de bol gaan. Ga die dag maar eens naar Denderhoutem, of beter nog, naar Gooik waar ze ieder jaar doedelzakkend en draaiierend de kroontjes van hun hoofd dansen.

In heel Europa groeide ook de traditie van het driekoningenzingen. Kinderen, zowel als volwassenen gaan tot vandaag getooid met een versleten tapijt als mantel, een kartonnen kroon op het hoofd en een draaiende ster in de hand, bedelend van deur tot deur. Daarbij moet een van de drie het gezicht met houtskool kleuren om de zwarte Balthasar te imiteren. Als we alle driekoningenvoetliedjes zouden beginnen zingen uit het Nederlandstalig gebied, dan staan we hier morgenavond nog!

Terwijl ik met mijn elleboog steunend op de stapel geraadpleegde werken het refrein aanhef "Van cher ami tot aan de knie, wij zijn driekoningskinderen...", is daar weer die kleinzoon. "Wel peter, zijn het nu wijzen of koningen?"

"Weet je wat vent, volgende zondag gaan we eens naar de kerk van Lombeek. Daar hangt een portret van die mannen. Ik denk dat je, wanneer je goed kijkt, zelf kan uitmaken wat voor stiel die mannen uitoefenden."

En ... o ja, epifanie... is in feite een plotse-linge, verwarrende openbaring. Het begrip wordt dus meestal gelinkt aan de openbaring van de vleesgeworden Zoon van God. De evangelist Mattheüs gaf een mooie aanzet om daar heerlijke verhalen aan te verbinden. Intussen allemaal heerlijke, ouderwetse nostalgie. Als ze kort na nieuwjaar ergens nog een keer 'Waar de sterre bleef stille staan' op de planken brengen, dan zit ik op de eerste rij!

Felix Timmermans, tekening op de kaft van zijn toneelstuk 'Waar de sterre bleef stille staan'..

Uitsmijter

60 jaar Roosdaal

Op 1 januari 2025 zal het inderdaad zestig jaar geleden zijn dat in een eerste golf(je) van gemeentefusies de nieuwe gemeente Roosdaal een feit werd. De bewoners van de oude dorpen Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek, Pamel en Strijtem ondergingen het over het algemeen nogal gelaten. Sommigen juichten het toe, anderen bleven tot hun laatste snik hevige tegenstander. Toen in 1976 Borchtlombeek werd gesplitst in een Liedekerks en een Roosdaals deel was er ook weinig applaus. Hoe dit allemaal verliep, kun je op onze website (www.rausa.be) nog nalezen in Rausa nr. 3 van jaargang 2015. Vandaag zijn blijkbaar alle emoties weggedeedsterd en zijn de burgers van deze gemeente blij dat we (voorlopig) van nieuwe fusie-avonturen bespaard zijn gebleven.